
**Prostitūcija
starptautiskās
cīvēktiesību
likumdošanas izpratnē:
Valstu pienākumu
analīze un labā prakse**

CAP Internacional, 2016. gada februāris.
www.cap-international.org

Autors: **Grégoire Théry**,
CAP international izpilddirektors

No angļu valodas tulkoja: **Agate Rublovska**
Grafiskais dizains: micheletmichel.com

**Prostitūcija
starptautiskās
civēktiesību
likumdošanas izpratnē:
Valstu pienākumu
analīze un labā prakse**

Priekšvārds

Prostitūcija un tās izmantošana: cilvēktiesību pārkāpums un nopietns šķērslis dzimumu līdztiesības sasniegšanai.

Pēc Otrā pasaules kara Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) dalībvalstis pieņēma divus svarīgus dokumentus: ANO Statūtus, ko 1945. gada 26. jūnijā parakstīja Sanfrancisko, un Vispārējo cilvēktiesību deklarāciju, kuru 1948. gadā pieņēma ANO Ģenerālā Asambleja. Šie dokumenti noteica fundamentālus ANO un tās dalībvalstu darbības principus, tai skaitā, cilvēka cieņas un vērtības atzišanu un aizsardzību.

1949. gadā ANO Ģenerālā Asambleja pievērsa pastiprinātu uzmanību īpaši klajam cilvēka cieņas aizskārumam: prostitūcijai un tās izmantošanai no trešo personu puses. 1949. gada 2. decembrī apstiprinātās ANO Konvencijas par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas izmantošanas no trešo personu puses novēršanu preambulā minēts, ka prostitūcija nav savienojama "ar personas godu un cieņu". Līdz ar to, ANO apņēmās apkarot sutenerismu visās tā formās un sniegt atbalstu prostitūcijā iesaistītajām personām.

1979. gadā pieņemtās Konvencijas par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (CEDAW) 6. pants šo nostāju stiprināja, skaidri pieprasot dalībvalstīm "aizliegt visa veida tirdzniecību ar sievietēm un sieviešu izmantošanu prostitūcijas nolūkos".

Jaunajā tūkstošgadē ANO radīja jaunas starptautiskās politikas nostādnes un instrumentus, kas papildināja jau minētās Konvencijas. Cīņas pret cilvēku tirdzniecību kontekstā Palermo Protokols par cilvēku tirdzniecības, jo sevišķi tirdzniecības ar sievietēm un bērniem, novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to (2000) nosaka, ka cilvēku tirdzniecība un izmantošana ietver, cita starpā, "citu personu prostitūciju vai citas seksuālās ekspluatācijas formas".

Visbeidzot, 2003. gadā Kofi Annans, ANO Ģenerālsekretārs, paredzēja īpašus pasākumus, lai mazinātu ekspluatācijas un seksuālas vardarbības izplatību visās ANO miera uzturēšanas misijās un ANO darbinieku starpā. Šī "nulles tolerance" skaidri aizliedz ikvienam, kas iesaistīts ANO darbībā, veikt "naudas, darba vietas, preču vai pakalpojumu apmaiņu pret seksu, ieskaitot seksuāla rakstura pakalpojumus, vai cita veida pazemojošu, degradējošu vai ekspluatējošu rīcību". Šai ziņojumā Globālā abolicionistu koalīcija (CAP International) ir izvēlējusies prezentēt un sīkāk izpētīt tieši šos starptautiskos juridiskos instrumentus un to uzliktās saistības. Šādā veidā CAP International iezīmēs racionālus veidus, kā valstis var izpildīt savas saistības citu prostitūcijas izmantošanas izskaušanā un upuru pasargāšanā.

Nikola Amelina

Nikola Amelina

Biedre un bijusī Sieviešu diskriminācijas izskaušanas komitejas priekšsēdētāja

Bijusī Francijas Dzimumu līdztiesības ministre un Līdztiesības biedre Francijas Nacionālajā Asamblejā

Ievads

Globālā abolicionistu koalīcija (CAP International) ir sadarbības platforma, kuru veido četrpadsmit nevalstiskās organizācijas, kas sniedz atbalstu prostitūcijas un cilvēku tirdzniecības prostitūcijas nolūkos upuriem. CAP International ar biedriem aizstāv visas sievietes, vīriešus un bērnus, kas tikuši iesaistīti prostitūcijā, un cīnās pret sistēmu, kas izmanto viņu nabadzību un ievainojamību.

Šī nostājas dokumenta mērķi ir:

- Izskaidrot pastāvošo sistēmu starptautisko cilvēktiesību jomā un ar to saistītos valstu pienākumus prostitūcijas ierobežošanā;
- Norādīt labāko veidu, kā valstis var īstenot šīs saistības, respektējot prostitūcijas upuru cilvēktiesības.

Šis dokuments īpaši pievēršas starptautiskajai likumdošanai un to organizējošajiem pamatprincipiem, un, to darot, nonāk pie diviem galvenajiem secinājumiem:

1. Starptautiskās cilvēktiesību normas atzīst prostitūciju par cilvēktiesību pārkāpumu un aizliedz tās izmantošanu.
 2. Vienīgais veids, kā valstis var ievērot to saistības izskaust prostitūcijas izmantošanu saskaņā ar cilvēktiesību normām, ir piemērojot abolicionisma politiku.
-

CAP INTERNATIONAL BIEDRI

- **Apne Aap**, Indija
 - **Breaking Free**, ASV
 - **Comision Unidos vs Trata**, Meksika
 - **Embrace Dignity**, Dienvidāfrikas Republika
 - **EVA Center**, ASV
 - **Exit Prostitution Association**, Somija
 - **Fondation Scelles**, Francija
 - **Iniciativa Pro Equidad de Genero**, Kolumbija
 - **KAFA**, Libāna
 - **La CLES**, Kanāda
 - **KFUKs Sociale Arbejde**, Dānija
 - **Malos Tratos**, Spānija
 - **Centrs Marta**, Latvija
 - **Mouvement du Nid**, Francija
 - **People Serving Girls at Risk**, Malāvija
 - **Reden**, Dānija
 - **Ruhama**, Īrija
 - **Solwodi**, Vācija
 - **South Kolkota Hamari Muskan**, Indija
 - **Talita**, Zviedrija
 - **Women@thewell**, Apvienotā Karaliste
-

Saturs

Priekšvārds	p 4
Ievads	p 6
1. DAĻA – Starptautiskās cilvēktiesību likumdošanas attiecībā uz prostitūciju analīze: Prostitūcija ir cilvēktiesību pārkāpums, un dalībvalstīm ir tiešs pienākums izskaust tās izmantošanu, ieskaitot sutenerismu un iesaistīšanu prostitūcijā.....	p 9
I- Starptautiskā cilvēktiesību likumdošana prostitūciju definē kā cilvēktiesību pārkāpumu	p 10
II- Starptautiskā cilvēktiesību likumdošana aizliedz citu prostitūcijas izmantošanu, ieskaitot sutenerismu, iesaistīšanu prostitūcijā un bordeļa vadīšanu.....	p 12
III- ANO struktūrvienību un dalībvalstu saistības veicināt prostitūcijas un tās izmantošanas izskausšanu.....	p 14
2. DAĻA – Prostitūcijas atcelšana, pasargājot upurus un sodot seksa pircējus, ir vienīgais veids, kā izskaust prostitūciju un tās izmantošanu, ievērojot cilvēktiesības	p 16
I- Abolicionisma politikas galvenie principi un definīcija.....	p 17
II- Visa veida sodāmības noņemšana no prostitūcijā iesaistītajām personām un savu tiesību izklūt no prostitūcijas īstenošana.....	p 18
III- Vispārējs seksa pirkšanas aizliegums.....	p 20
Pielikums	p 22

1. daļa

Starptautiskās cilvēktiesību
likumdošanas attiecībā
uz prostitūciju analīze:
Prostitūcija ir cilvēktiesību
pārkāpums, un dalībvalstīm
ir tiešs pienākums
izskaust tās izmantošanu,
ieskaitot sutenerismu un
iesaistīšanu prostitūcijā

Kopsavilkums

Starptautiskā cilvēktiesību likumdošana prostitūciju definē kā cilvēktiesību pārkāpumu (I) un aizliedz citu prostitūcijas izmantošanu, ieskaitot sutenerismu, iesaistīšanu prostitūcijā un bordeļa vadīšanu (II). Dalībvalstīm un ANO struktūrvienībām ir tiešs, saistošs pienākums stāties preti prostitūcijas trivializācijai un strādāt, lai panāktu tās izmantošanas izskaušanu (III).

I- Starptautiskā cilvēktiesību likumdošana prostitūciju definē kā cilvēktiesību pārkāpumu

A-Cilvēka cieņas atzīšana un respektēšana ir neatņemama cilvēktiesību sastāvdaļa un viens no ANO darbības pamatprincipiem.

Prostitūcijas atzīšana par cilvēktiesību pārkāpumu ir būtiska, ņemot vērā, ka cilvēka cieņas un vērtības aizsardzība ir starptautisko cilvēktiesību pamatā. Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas pirmais teikums norāda, ka "visiem cilvēku sabiedrības locekļiem piemītošās pašcieņas un viņu vienlīdzīgo un neatņemamo tiesību atzīšana ir brīvības, taisnīguma un miera pamats pasaulē".

"Mēs, Apvienoto Nāciju tautas, pilnas apņēmības atbrīvojot nākamās paaudzes no kara posta un no jauna apstiprināt ticību cilvēka pamattiesībām, cilvēka cieņai un vērtībai, vīriešu un sieviešu līdztiesībai, lielo un mazo nāciju līdztiesībai" (...)

Apvienoto Nāciju Organizācijas Statūti (1945)

Cilvēka cieņas un vērtības aizsargāšana ir ne tikai atzīta kā Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas pamatprincips, bet arī kā "ideāli un kopīgie mērķi tautām, kuru valdības ir sapulcējušās, lai izveidotu Apvienotās Nācijas" (ANO Statūtu preambula, 1945). Šie Statūti, kas parakstīti 1945. gada 26. jūnijā Sanfrancisko, ir visas Apvienoto Nāciju Sistēmas pamatā.

B- Prostitūcija starptautiskajā likumdošanā ir atzīta par cilvēka cieņas aizskārumu

Gadu pēc Vispārējās cilvēktiesību deklarācijas pieņemšanas (1948), ANO Ģenerālā asambleja pieņēma Konvenciju par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas izmantošanas no trešo personu puses novēršanu (1949. gada Konvencija). Šī Konvencija ir ANO starptautisko cilvēktiesību instrumentu daļa – dalībvalstīm saistošs līgums. Tas ir vienīgais juridiski saistošais ANO instruments, kas īpaši pievēršas prostitūcijai un tās izmantošanai. Konvencijas preambulā minēts, ka prostitūcija un cilvēku tirdzniecība "nav savienojami ar personas godu un cieņu".

"Nemot vērā, ka prostitūcija un ļaunums, kas tiek nodarīts cilvēku tirdzniecības prostitūcijas nolūkos rezultātā, nav savienojami ar personas godu un cieņu un rada briesmas indivīda, ģimenes un sabiedrības labklājībai".

ANO Konvencija par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas izmantošanas no trešo personu puses novēršanu (1949).

II- Starptautiskā cilvēktiesību likumdošana aizliedz citu prostitūcijas izmantošanu, ieskaitot sutenerismu, iesaistīšanu prostitūcijā un bordeļa vadīšanu

A- Starptautiskajā cilvēktiesību likumdošanā aizliegta visa veida citu prostitūcijas izmantošana

Divas juridiski saistošas Konvencijas aizliedz citu prostitūcijas izmantošanu: ANO Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (CEDAW, 1979) un ANO Konvencija par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas izmantošanas no trešo personu puses novēršanu (1949). Abas Konvencijas ir pieņemtas ANO Ģenerālajā asamblejā, līdz ar to, to tvērums ir vispārējs. Turklāt tās ir juridiski saistošas valstīm, kas tās ir ratificējušas.

>>>>>> 6. pants

"Dalībvalstis veic visus attiecīgos pasākumus, arī likumdošanas pasākumus, lai izskaustu visu veidu tirdzniecību ar sievietēm un sieviešu prostitūcijas izmantošanu".

ANO Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskaušanu (1979).

B- "Citu prostitūcijas izmantošana" ietver sutenerismu, iesaistīšanu prostitūcijā un bordeļa vadīšanu

Darbību plašums, kas valstīm jāveic, lai mazinātu visa veida prostitūcijas izmantošanu, ir definēts ANO Konvencijā par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas izmantošanas no trešo personu puses novēršanu. Šī ir vienīgā ANO Konvencija, kas specifiski pievēršas prostitūcijas izmantošanai un precīzē vispārējo aizliegumu apdraudēt cilvēka cieņu. 1. pants

aizliedz izmantot citu prostitūciju visās tās formās. Valstīm ir pienākums sodīt jebkuru personu, kas pelna no vai veicina citas personas prostitūciju, pat tad, ja ir saņemta šīs personas piekrišana.

>>>>>> 1. Pants

Šīs Konvencijas Puses vienojas sodīt jebkuru personu, kas, lai apmierinātu citu cilvēku vēlmes: 1. Sameklē, aizvilina vai aizved citu personu ar mērķi nodarbināt prostitūcijā, pat ja tas noticis ar šīs personas piekrišanu; 2. Izmanto prostitūcijā citu personu, pat ar šīs personas piekrišanu.

2. pants

Šīs Konvencijas Puses arī turpmāk vienojas sodīt jebkuru personu, kas: 1. Uztur, vada, apzināti finansē publisko namu vai arī piedalās tā finansēšanā; 2. Apzināti nomā vai iznomā ēku vai jebkādu citu vietu, vai kādu tās daļu ar mērķi nodarbināt prostitūcijā citas personas.

ANO Konvencija par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas izmantošanas no trešo personu puses novēršanu (1949).

Konvencijas 1. un 2. pants skaidri norāda, ka citu prostitūcijas izmantošanas izskaušana ietver visa veida sutenerisma, iesaistīšanas prostitūcijā un bordeļa vadīšanas aizliegumu. Svarīgi izcelt, ka Palermo Protokolā par cilvēku tirdzniecības, jo sevišķi tirdzniecības ar sievietēm un bērniem, novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to (2000), kas papildina ANO Konvenciju pret transnacionālo organizēto noziedzību, citu prostitūcijas izmantošana tiek atzīta par seksuālās ekspluatācijas formu. Definējot "cilvēku tirdzniecību", Palermo Protokols atsaucas uz citu personu prostitūciju vai citām seksuālās ekspluatācijas formām. Šī atsauce skaidri ietver citu prostitūcijas izmantošanu kā vienu no seksuālās ekspluatācijas formām.

III- ANO struktūrvienību un dalībvalstu saistības veicināt prostitūcijas un tās izmantošanas izskaušanu

Tas, ka starptautiskajā cilvēktiesību likumdošanā prostitūcija tiek atzīta par cilvēka cieņas un vērtības aizskārumu un tātad arī par cilvēktiesību pārkāpumu, nosaka noteiktus pienākumus gan ANO struktūrvienībām, gan dalībvalstīm.

A-Dalībvalstu pienākumi starptautiskās cilvēktiesību likumdošanas ietvaros prostitūcijas un tās izmantošanas izskaušanai

- Dalībvalstīm ir juridisks pienākums respektēt un aizsargāt cilvēka cieņu, kas ir starptautisko cilvēktiesību pamatā. Veidojot un ieviešot rīcībpolitiku, kas saistīta ar prostitūciju un tās izmantošanu, dalībvalstīm jāpārliecinās, ka tā palīdz izskaust prostitūciju un aizsargāt upurus. Turklāt dalībvalstīm ir faktiski aizliegts īstenot tādu politiku, kas veicinātu prostitūciju un ar to saistīto cilvēku cieņas aizskārumu. Visa veida politika, kas attaisno, veicina vai trivializē prostitūciju, saucot to par "darbu", nav savienojama ar saistošo ANO likumdošanu.
- 189 CEDAW dalībvalstīm ir pienākums izskaust visa veida prostitūcijas izmantošanu. Kā skaidrots iepriekš, tas ietver arī sutenerismu, iesaistīšanu prostitūcijā un bordeļa vadīšanu. Tā rezultātā konvencijas dalībvalstis, kas ir dekriminalizējušas vai piecieš sutenerismu, iesaistīšanu prostitūcijā un bordeļa vadīšanu, pārkāpj minētās starptautiskās cilvēktiesību normas gan pēc būtības, gan burtiski, it sevišķi CEDAW noteikto pienākumu izskaust "visu veidu tirdzniecību ar sievietēm un sieviešu prostitūcijas izmantošanu".

B-ANO struktūrvienību pienākumi attiecībā uz prostitūciju un tās izmantošanu

ANO Statūti visām ANO struktūrvienībām uzliek par pienākumu veicināt cilvēka cieņas un vērtības, kā arī vīriešu un sieviešu vienlīdzības respektēšanu. Ņemot vērā, ka starptautiskās cilvēktiesību normas atzīst prostitūciju par cilvēka cieņas un vērtības aizskārumu, visām ANO struktūrvienībām ir pienākums veicināt prostitūcijas izskaušanu un tās upuru aizsardzību. Tādēļ ANO struktūrvienībām ir pienākums neizmantot terminu "seksa darbs", kura mērķis ir normalizēt un dažkārt arī veicināt to, kas tiek uzskatīts par cilvēktiesību pārkāpumu.

Pienākumu veicināt prostitūcijas izskaušanu un cīnīties pret tās veicināšanu vai trivializāciju pastiprina arī tas, ka ANO seksta akta pirkšanu definē kā seksuālu vardarbību. Savā biļetenā "Īpaši pasākumi, lai aizsargātu pret seksuālu izmantošanu un vardarbību" ANO Ģenerālsekretārs definē seksuālu vardarbību kā "seksuālas dabas fizisku rīcību vai tās draudus, izmantojot nevienlīdzīgus vai piespiedu apstākļus". Šis biļetens īpaši izceļ aizliegumu pirkt seksu ANO miera misiju kontekstā.

"Naudas, darba vietas, preču vai pakalpojumu apmaiņa pret seksu ir aizliegta".

**Informe del Secretario General de Naciones
ANO Ģenerālsekretāra biļetens "Īpaši
pasākumi, lai aizsargātu pret seksuālu
izmantošanu un vardarbību".**

2. daļa

Prostitūcijas atcelšana, pasargājot upurus un sodot seksa pircējus, ir vienīgais veids, kā izskaust prostitūciju un tās izmantošanu, ievērojot cilvēktiesības

Kopsavilkums

CAP International piedāvā definīciju un trīs galvenos principus abolicionisma politikas ieviešanai (I), iestājas par visa veida juridiskas atbildības noņemšanu no prostitūcijā iesaistītajām personām un par viņu tiesībām pamest prostitūciju (II), kā arī par vispārēju aizliegumu pirkt seksu (III)

I- Abolicionisma politikas galvenie principi un definīcija

A- Galvenie principi ekspluatācijas izskaušanai cilvēktiesību kontekstā

Tā kā prostitūcijas un tās izmantošanas izskaušana ir pienākums, kas izriet no starptautiskajām cilvēktiesību normām, šī pienākuma īstenošanas priekšnoteikums ir definēt, kā ieviest rīcībpolitiku, kas respektē cilvēktiesības. Tādēļ CAP International nosaka trīs pamatprincipus:

- Īstenot valstu pienākumu izskaust prostitūcijas izmantošanu, tostarp sutenerismu, iesaistīšanu prostitūcijā un bordeļa vadīšanu;
- Atcelt jebkāda veida sodus, kas vērsti pret prostitūcijā iesaistītajām personām, un piedāvāt šīm personām aizsardzību un iespējas pamest prostitūciju;
- Aizliegt seksa pirkšanu, kas ir seksuālas ekspluatācijas sākumpunkts un pats par sevi seksuālas vardarbības veids.

B- Izpratne par terminu "prostitūcijas atcelšana"

"Atcelšana" nav sinonīms terminam "aizliegšana" vai "tūlītēja izskaušana". Prostitūcijas aizliegšana un nediferencēta tajā iesaistīto personu, suteneru un pircēju sodīšana neuzlabo prostitūcijas upuru situāciju un nepiedāvā iespējas veidot prevencijas, izglītošanas un prostitūcijas pamešanas stratēģijas. Tā arī nepalīdz identificēt varmākas. Turklāt "prostitūcijas atcelšana" nav vienlīdzīga ar tūlītēju un pilnīgu "prostitūcijas izskaušanu". Lai arī verdzība tika atcelta pirms 150 gadiem, praktiski tā aizvien eksistē. Verdzības atcelšana noveda pie tūlītējas tās izskaušanas, bet gan ļāva radīt jaunu likumdošanu un sociālās normas, kas pamazām ļāva apkarot

verdzību un aizsargāt tās upurus. Arī prostitūcijas atcelšana ir process, un šī procesa mērķis ir:

- Atzīt prostitūcijas radīto postu, tajā ietverto vardarbību un šķēršļus, ko tā rada cilvēka cieņas un vērtības un vīriešu un sieviešu līdztiesības īstenošanai;
- Izstrādāt konkrētus pasākumus prostitūcijas apkaršanai un tās upuru aizsardzībai.

II- Visa veida sodāmības noņemšana no prostitūcijā iesaistītajām personām un savu tiesību izklūt no prostitūcijas īstenošana

A- Visa veida sodāmības noņemšana no prostitūcijā iesaistītajām personām

Visa veida sodāmības noņemšana no prostitūcijā iesaistītajām personām nav no starptautiskajām saistībām tieši izrietoša prasība, tomēr tā ir saskaņā ar starptautiskās cilvēktiesību likumdošanas būtību un mērķi. ANO Konvencija par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas izmantošanas no trešo personu puses novēršanu formāli atzīst "prostitūcijas upura" statusu (16. pants). Upura statuss nav savienojams ar prostitūcijā iesaistīto personu saukšanu pie jebkāda veida atbildības. Turklāt šī Konvencija nosoda citu prostitūcijas izmantošanu pat tad, ja persona tam piekrīt, tādējādi uzsverot, ka prostitūcijas upuri nevar tikt saukti pie atbildības par to, ka tikuši ekspluatēti. Tieši pretēji, Konvencija aicina dalībvalstis piedāvāt aizsardzību un palīdzību prostitūcijas upuriem, tostarp, migrantiem.

>>>>>> 16. pants

“Konvencijas Puses vienojas ar valsts vai privāto izglītības, veselības aizsardzības, sociālās aprūpes, ekonomisko vai citu atbilstošo dienestu palīdzību īstenot vai atbalstīt pasākumus, kas vērsti uz prostitūcijas novēršanu, kā arī prostitūcijā un šajā Konvencijā minētajos noziedzīgajos nodarījumos cietušo rehabilitāciju un sociālo integrāciju”.

>>>>>> 6. pants

“Ikvienu šīs Konvencijas Puse piekrīt veikt nepieciešamos pasākumus, lai atceltu vai anulētu jebkuru spēkā esošu likumu, noteikumus vai administratīvu aktu, pamatojoties uz kuriem personas, kas ir iesaistītas vai arī tiek turētas aizdomās par iesaistīšanos prostitūcijā, ir speciālās reģistrācijas subjekts” (...)

ANO Konvencija par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas izmantošanas no trešo personu puses novēršanu (1949).

B- Tiesības uz aizsardzību, palīdzību un iespējām izbēgt no prostitūcijas

ANO Konvencija ne tikai aizliedz citu prostitūcijas izmantošanu, bet arī pieprasa no dalībvalstīm palīdzēt upuriem un tos aizsargāt. Precīzāk, Konvencija pieprasa, lai dalībvalstis:

- Izstrādā un ievieš prevencijas un rehabilitācijas politiku (16. pants);
- Atvieglo piekļuvi tiesībsargājošajām institūcijām un finansiālajai kompensācijai arī citu valstu pilsoņiem, kas bijuši vai ir prostitūcijas upuri (5. pants);
- Atceļ jebkuru diskriminējošu likumu un praksi, kas attiecas tikai uz prostitūcijas upuriem (6. pants);
- Pienācīgi nodrošina pagaidu palīdzību ārvalstu cilvēku tirdzniecības prostitūcijas nolūkos upuriem (19. pants).

III- Vispārējs sekса pirkšanas aizliegums

A- Vēršanās pret sekса pirkšanas pieprasījumu ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā dalībvalstis var ievērot savas saistības attiecībā uz prostitūcijas izmantošanas izskaušanu

Aizliegums pirkt sekсу nav no starptautiskajām saistībām tieši izrietoša prasība, bet tās būtu loģiskas sekas starptautiskās cilvēktiesību likumdošanas ieviešanai, ņemot vērā, ka sekса pircējiem ir acīmredzama un tieša loma tajā, kas tiek uzskatīts par cilvēka cieņas un vērtības aizskārumu. Sutenerisms, iesaistīšana prostitūcijā un cilvēku tirdzniecība seksuālas ekspluatācijas nolūkā pastāv ar mērķi apmierināt sekса pircēju vēlmes. Sekса pirkšanas aizliegšana ir viens no efektīvākajiem veidiem, kā dalībvalstis var izpildīt savas saistības izskaut prostitūcijas izmantošanu. Dalībvalstu pienākums vērsties pret cilvēku tirdzniecības seksuālas ekspluatācijas nolūkā pamatcēloni ir noteikts Palermo Protokolā; šis Protokols nosaka, ka "Dalībvalstis veic vai uzlabo likumdošanas vai citus pasākumus, (...) lai mazinātu pieprasījumu, kas rada visas personu, jo sevišķi sievietes un bērnu, ekspluatācijas formas, kas veicina cilvēku tirdzniecību".

B- ANO definē sekса pirkšanu kā "seksuālu vardarbību"; to būtu nepieciešams aizliegt

2003. gadā ANO Ģenerāļsekretārs Kofi Annans publiskoja vadlīnijas, kuru mērķis bija izskaut seksuālu ekspluatāciju un vardarbību ANO operāciju kontekstā.

ANO Ģenerāļsekretāra biļetens ietver "Īpašus pasākumus, lai aizsargātu pret seksuālu izmantošanu un vardarbību". Šis stratēģiskais dokuments izceļ trīs galvenos aspektus:

1. Seksuāla ekspluatācija un vardarbība pārkāpj vispārīgi atzītas tiesību normas;
2. Tiek definēta "seksuāla ekspluatācija" un "seksuāla vardarbība";
3. Sekса pirkšana tiek definēta kā seksuāla vardarbība, aicinot to aizliegt.

Kaut arī šī aizlieguma tvērums aprobežojas tikai ar ANO struktūrvienību un organizācijas partneru misijām, šī biļete-
na norādītās sekas ir daudz plašākas. Būtu grūti ticēt, ka tas,
kas tiek uztverts kā seksuāla vardarbība un vispārīgi atzītu
tiesību normu pārkāpums ANO struktūrvienību un misiju
kontekstā, varētu netikt uzskatīts par cilvēktiesību pārkāpu-
mu citos kontekstos un situācijās, kad to veic citi. Ētiskums,
kas tiek pieprasīts no ANO personāla, ir tiešs un loģisks augstāk-
tākmīnēto cilvēktiesību likumdošanas normu īstenošanas
rezultāts. Turklāt ar šo biļetenu seksa pirkšana idejiski tiek
pietuvināta cilvēktiesību pārkāpumam.

“Termins “seksuāla ekspluatācija” nozīmē ievainojamības, nevienlīdzīga varas stāvokļa vai uzticības izmantošanu vai izmantošanas mēģinājumu seksuāla rakstura mērķiem, tostarp, bet ne tikai, lai gūtu materiālu, sociālu vai politisku labumu no otra seksuālas izmantošanas”.

“Līdzīgi, termins “seksuāla vardarbība” nozīmē seksuālas dabas fizisku rīcību vai tās draudus, izmantojot spēku vai nevienlīdzīgus vai piespiedu apstākļus”.

“Naudas, darba vietas, preču vai pakalpojumu apmaiņa pret seksu, ieskaitot seksuāla rakstura pakalpojumus, vai cita veida pazemojoša, degradējoša vai ekspluatējoša rīcība, ir aizliegta”.

ANO Ģenerālsēkretāra biļetens “Īpaši pasākumi, lai aizsargātu pret seksuālu izmantošanu un vardarbību” (2003).

Pielikums

Konvencijas par cilvēku tirdzniecības un prostitūcijas izmantošanas no trešo personu puses novēršanu (1949) Preambula

Ņemot vērā, ka prostitūcija un ļaunums, kas tiek nodarīts cilvēku tirdzniecības prostitūcijas nolūkos rezultātā, nav savienojami ar personas godu un cieņu un rada briesmas indivīda, ģimenes un sabiedrības labklājībai.

1. pants

Šīs Konvencijas Puses vienojas sodīt jebkuru personu, kas, lai apmierinātu citu cilvēku vēlmes: 1. Sameklē, aizvilina vai aizved citu personu ar mērķi nodarbināt prostitūcijā, pat ja tas noticis ar šīs personas piekrišanu; 2. Izmanto prostitūcijā citu personu, pat ar šīs personas piekrišanu.

2. pants

Šīs Konvencijas Puses arī turpmāk vienojas sodīt jebkuru personu, kas: 1. Uztur, vada, apzināti finansē publisko namu vai arī piedalās tā finansēšanā; 2. Apzināti nomā vai iznomā ēku vai jebkādu citu vietu, vai kādu tās daļu ar mērķi nodarbināt prostitūcijā citas personas.

Konvencija par jebkuras sieviešu diskriminācijas izskausšanu (1979)

6. pants

Dalībvalstis veic visus attiecīgos pasākumus, arī likumdošanas pasākumus, lai izskaustu visu veidu tirdzniecību ar sievietēm un sieviešu prostitūcijas izmantošanu.

ANO Ģenerālsēkretāra biļetens "Īpaši pasākumi, lai aizsargātu pret seksuālu izmantošanu un vardarbību" (2003)

Seksuāla ekspluatācija un vardarbība pārkāpj vispārīgi atzītas tiesību normas. Termins "seksuāla ekspluatācija" nozīmē ievainojamības, nevienlīdzīga varas stāvokļa vai uzticības izmantošanu vai izmantošanas mēģinājumu seksuāla rakstura mērķiem, tostarp, bet ne tikai, lai gūtu materiālu, sociālu vai politisku labumu no otra seksuālas izmantošanas. Līdzīgi, termins "seksuāla vardarbība" nozīmē seksuālas dabas fizisku rīcību vai tās draudus, izmantojot spēku vai nevien-

līdzīgus vai piespiedu apstākļus. Naudas, darba vietas, preču vai pakalpojumu apmaiņa pret seksu, ieskaitot seksuāla rakstura pakalpojumus, vai cita veida pazemojoša, degradējoša vai ekspluatējoša rīcība, ir aizliegta.

Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību Protokols par cilvēku tirdzniecības, jo sevišķi tirdzniecības ar sievietēm un bērniem, novēršanu, apkarošanu un sodīšanu par to (2000)

"Cilvēku tirdzniecība" nozīmē ekspluatācijas nolūkos izdarītu cilvēku savervēšanu, pārvadāšanu, nodošanu, slēpšanu vai saņemšanu, izmantojot spēka pielietošanas draudus vai pielietošanu vai arī citas piespiešanas, aizvešanas ar varu, krāpšanas, maldināšanas vai viltus formas, izmantojot varas pozīcijas vai arī cilvēku neaizsargātību¹, vai arī dodot vai saņemot maksājumus vai labumus, lai panāktu kādas tādas personas piekrišanu, kurai ir vara pār citu personu. Eksploatācija ietver, kā minimumu, citu personu prostitūciju vai citas seksuālās ekspluatācijas formas, piespiedu darbu vai pakalpojumus, verdzību vai verdzībai līdzīgas formas, kalpību vai orgānu izņemšanu.

1- Ar 2014. gada 29. oktobri Krimināllikumā spēkā stājās sekojoša cilvēku tirdzniecības definīcija: "Cilvēku tirdzniecība ir ekspluatācijas nolūkā izdarīta personu savervēšana, pārvadāšana, nodošana, slēpšana, izmitināšana vai saņemšana, lietojot vardarbību vai draudus, vai aizvešanu ar viltu vai izmantojot personas atkarību no vainīgā vai tās ievainojamības vai bezpalīdzības stāvokli, vai arī dodot vai saņemot materiāla vai citāda rakstura labumus, lai panāktu tās personas piekrišanu tirdzniecībai, no kuras ir atkarīgs cietušais". Tas ir jaunākais definējums Latvijas tiesību aktos, līdz ar to arī nepieciešams lietot ievainojamības, nevis neaizsargātības jēdzienu. Ievainojamība Krimināllikumā definēta sekojoši: "...ka tiek izmantoti apstākļi, kad personai nav citas reālas vai pieņemamas izvēles, kā vien pakļauties ekspluatācijai". Ikviens ir ievainojams tādā vai citādā veidā, ievainojamība var notikt ar ikvienu atkarībā no situācijas, neaizsargātība ietver kāda aktīvu pienākumu personu aizsargāt.

CAP international

14 rue Mondétour,
75001 Paris - FRANCE

contact@cap-international.org
www.cap-international.org